

مصاحبه با آقای حبیب الله عسگراولادی مسلمان رئیس و آقای مهندس مرتضی نبوی نایب رئیس کمیسیون ویژه بودجه ۷۵

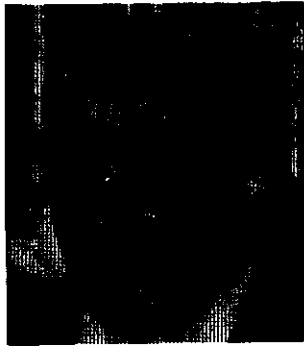
■ بودجه ۷۵؛ گامی باز هم فراتر

درخصوص شیوه بررسی لایحه بودجه ۷۵ توضیح دهند و اینکه بفرمایند نقاط قوت این شیوه را (با توجه به اینکه تجربه جدیدی بود) چه یافته‌اند؟

آقای عسگراولادی: شیوه بررسی لایحه بودجه سال ۷۵ بر اساس اصلاح آیین‌نامه داخلی به کمیسیون ویژه‌ای به نام «کمیسیون اصلی بودجه» سپرده شد که از تمامی اعضای کمیسیون سستی بودجه و با شرکت بیست عضو منتخب از ۲۰ کمیسیون دیگر مجلس - جمعاً ۳۵ عضو - تشکیل گردید.

□ مجلس و پژوهش: ابتدا لازم می‌دانیم دستاوردها و ابتکاراتی که در رسیدگی به بودجه ۷۵ بکار رفت و گردش کار مطلوبتر امسال را به هیأت رئیسه کمیسیون ویژه بودجه ۷۵ (تلفیق) به ویژه جناب آقای عسگراولادی رئیس و جناب آقای مهندس نبوی نایب رئیس این کمیسیون تبریک بگوییم.

نخستین سؤال را با آقای عسگراولادی رئیس محترم کمیسیون ویژه بودجه ۷۵ مطرح می‌کنیم و از ایشان تقاضا می‌کنیم قدری

آقای عسگر اولادی مسلمان
رئیس کمیسیون ویژه بودجه ۷۵:

* ما معتقد هستیم که حرکت بودجه‌ای ما باید به جانب جدا شدن از درآمد صدور نفت خام باشد و به طور حتم خواست امام امت و رهبر عزیز انقلاب و سفارش اکید معظم له هم همین بوده است. بنابراین بودجه ما باید به طرف تولید و اشتغال و مالیات جهت جدی پیدا کند. باید تلاش کرد که مالیات پیش‌بینی شده از راه درست تحقق پیدا کند و حتی کوشش شود افزون بر پیش‌بینی حاصل آید.

البته تجربه کمیسیون تلفیق برنامه پنجساله دوم در این تصمیم مجلس شورای اسلامی مؤثر بود. می‌توان نقاط قوت این تصمیم را چنین شمارش کرد:

۱ - حضور تمامی اعضای کمیسیون بودجه یعنی حضور تجربه خوب سالهای گذشته،

۲ - هر کمیسیون برای شرکت در کمیسیون اصلی عضو مؤثر خود را انتخاب و در نتیجه می‌توان گفت کمیسیون از متخصصان، صاحبان تجربه و شخصیت‌های دارای مهارت تشکیل گردید و بررسی‌های بسیار حساب شده‌تر انجام گرفت،

۳ - کاربرد چهار مرحله دقت و بررسی شامل: تجربه شخصی نماینده، کمیسیون تخصصی، گروه‌های کار و کمیسیون اصلی و مرحله پنجم نیز بررسی لایحه در جلسه علنی.

□ مجلس و پژوهش : جناب آقای مهندس نبوی، جناب‌عالی در مورد تحولی که در شیوه رسیدگی بودجه امسال در مجلس روی داد چه نظری دارید؟

آقای مهندس نبوی: گذشته مجلس تقابلی را بین کمیسیون برنامه و بودجه و سایر کمیسیون‌های تخصصی مجلس نشان می‌دهد. همیشه هنگام رسیدگی بودجه در صحن علنی، اکثر کمیسیون‌ها از کمیسیون بودجه اظهار نارضایتی می‌کردند. چون کمیسیون بودجه با توجه به اختیاراتی که داشت به خاطر اینکه جامعیت بودجه حفظ شود، کمتر نظرات کمیسیون‌های تخصصی را مورد توجه قرار می‌داد و این امر همیشه منجر به کشمکشهایی می‌شد و تغییراتی در

بیان بفرمایید.

آقای مهندس نبوی: از نظر درآمدهای بودجه سال ۷۵، فکر می‌کنم درآمد نفت بسیار واقع‌بینانه برآورد شد. در این مورد دولت براساس تجربیات چند سال گذشته پیشنهادی واقع‌بینانه داده بود و با توجه به کار کارشناسی که از سوی مرکز پژوهشها ارائه شد و بررسیهایی که کمیسیون ویژه به انجام رساند، به گزینه مطلوبی رسیدیم.

در مورد درآمدهای مالیاتی باید عرض کنم که در بودجه ۷۵ درآمدهای مالیاتی نیز نسبت به سال قبل رشد داده شده که قریب به ۲۰ درصد درآمدهای کشور را تشکیل می‌دهد. همچنین جایگاه سایر درآمدها مانند آب، برق، گاز، فروش ارز و غیره قابل توجه است. در واقع حدود ۳۰ درصد را سایر درآمدها، ۵۰ درصد را درآمدهای نفتی و کمی زیر ۲۰ درصد را درآمدهای مالیاتی تشکیل می‌دهند.

در برنامه دوم، توسعه کشاورزی مد نظر و برای رسیدن به استقلال اقتصادی محور قرار گرفته بود. در بودجه ۷۵ به خصوص تسهیلات قابل توجهی برای بالا بردن راندمان آبیاری مد نظر قرار گرفت. می‌دانید که موقعیت اقلیمی ما به گونه‌ای است که از نظر بارندگی در حد متوسط روبه ضعیف هستیم. بالا بردن راندمان آبیاری بسیار با ارزش است و برای آن تسهیلات قابل توجهی را در نظر گرفته‌ایم که از رقم ۲۴۰ میلیارد ریال در سال ۷۴ به ۱۲۰۰ میلیارد

صحن علنی در بودجه پیش می‌آمد که انسجام بودجه را به هم می‌ریخت. همیشه کمیسیونها خواهان این بودند که در تنظیم نهایی بودجه - همانطور که در برنامه نقش خود را ایفا کردند - نیز نقش خود را ایفا کنند. لذا آیین نامه تغییر کرد. ترکیب کمیسیون اصلی که بودجه را نهایی می‌کرد مشتمل شد بر تمام اعضای کمیسیون برنامه بودجه و یک نفر نماینده منتخب از هر کمیسیون. این ترکیب، ترکیب جامعی بود که هم نظرات کمیسیونهای تخصصی را در خود داشت و هم جامع‌نگری اعضای کمیسیون بودجه را به همراه داشت.

این ترکیب کارشناسانه‌تر، جامع‌تر و پخته‌تر، تمام پیشنهادهای نمایندگان و کمیسیونها را بررسی کرد و وقتی بودجه به صحن علنی آمد با تغییر و تحولاتی که انسجام بودجه را بهم بزند مواجه نشد. ضمن اینکه نظرات کمیسیونها (آنهايي که منطقی بود و با آن ترتیبی که ذکر کردم) در کمیسیون اصلی لحاظ شده بود. بررسیها هم سرعت بیشتری یافت و هم از دقت بیشتری برخوردار گردید. تشنجی هم نداشتیم و تقریباً هم کمیسیونهای تخصصی راضی بودند و هم کمیسیون برنامه و بودجه.

□ مجلس و پژوهش: جنابعالی

تاچه اندازه پیش‌بینی‌های درآمدی بودجه را واقع‌بینانه می‌دانید؟ ضمناً می‌خواستیم تقاضا کنیم خطوط کلی بودجه ۷۵ را برای خوانندگان مجلس و پژوهشی از نظرگاه خودتان

ریال برای سال ۷۵ رسیده است. در واقع این تخصیص در قالب سیاستهای برنامه دوم و جهت استفاده بهینه از منابع اصلی و توسعه آبیاری قطره‌ای در کشاورزی مورد توجه قرار گرفته است.

از دیگر جنبه‌های فرازمند بودجه ۷۵، اعتنای خاص به موضوع یارانه است. بیش از ۵۰۰ میلیارد تومان به یارانه کالاهای اساسی و نان و رقم قابل توجهی به دارو اختصاص داده شده است.

البته کوششها در مورد اینکه یارانه‌ها شفافتر بشود، در بودجه ۷۵ نیز تداوم یافت. در حال حاضر تنها یارانه‌ای که به فراورده‌های نفتی یا آب، برق، گاز و غیره می‌دهیم (و در واقع به قیمت تمام شده نمی‌فروشیم) هنوز شفاف نشده است.

در برنامه دوم، دولت پیش‌بینی کرده بود که از سال دوم برنامه عرضه کوپن کالاهای اساسی متوقف گردد. اما مجلس تصویب نمود که کالاهای اساسی براساس کارکرد سال ۷۲ به صورت کوپنی داده شود. با این هدف که به تعداد کوپنهای سال ۷۲، کالاهای اساسی داده شود. بنابراین تعداد کوپنهای عادی هم بنا به تبصره پنج به تعدادی که سال ۷۴ داده شده بود مبنای قرار گرفت و هم ارز آن اضافه و هم ریال آن لحاظ شد. با این هدف که هم جهت‌گیری برنامه حفظ شود و هم امنیت غذایی برقرار گردد. مجلس برای دارو هم ۴۸ میلیارد ریال یارانه ریالی اضافه کرد، ارز آن را هم از ۳۴۴ به ۳۸۸ میلیون دلار افزایش داد تا نابسامانی دارو نیز ان شاء الله برطرف گردد. در بودجه ۷۵ به مسأله درمان نیز اعتنای

آقای مهندس مرتضی نبوی نایب رئیس کمیسیون ویژه بودجه ۷۵: * یک محور عمده دیگر که دولت به آن اعتنای ویژه کرده بود (و منطبق با جهت‌گیری برنامه دوم بود) مسأله ترکیب بودجه عمرانی و جاری بود. هزینه‌های عمرانی حدود ۳۷ درصد بودجه را تشکیل می‌دهد و دولت توجه کرده بود که پروژه‌های نیمه تمام حتی الامکان در سال ۷۵ به پایان برسد که بتواند اثر ضد تورمی داشته باشد، مجلس بر این امر صحه و تأکید گذاشت و به گونه‌ای بودجه را تنظیم کرد که آنها در سال ۷۵ به پایان برسند تا تولیداتشان بتواند اثر ضد تورمی داشته و در جهت اشتغال‌زایی و رشد ارزش افزوده داخلی عمل کنند.

مورد توجه بود: یکی اینکه ۵۰ میلیارد ریال را برای استخدام فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم - که چند سال بود بلا تکلیف بودند - اختصاص داد و بحث دیگر تبصره ۶۸ بود که به منظور کمک به خانواده‌های کارمندان حق عائله مندی و حق اولاد را به میزان چشمگیری افزایش و مضافاً وام ازدواج را از ۳۳۰ میلیارد ریال به ۴۵۰ میلیارد ریال رسانید.

با توجه به تهدیدهایی که علیه جمهوری اسلامی وجود دارد، بودجه‌های دفاعی و امنیتی و انتظامی به خوبی در سال ۷۵ ارتقاء داده شد. همچنین در جهت مهار تورم، رشد تسهیلات بانکی محدود شد.

گام دیگری که مجلس در بودجه ۷۵ برداشت، در جهت کشف و خشتی کردن توطئه‌ها و دخالت‌های آمریکاییها در امور داخلی ایران و روشن کردن افکار عمومی جهان نسبت به روحیه تجاوز کاری آمریکا، (با توجه به بودجه‌های چند میلیون دلاری که آمریکاییها اختصاص داده بودند) بود. در این ارتباط تبصره ۶۲ پیش بینی شد و ۲۵ میلیارد ریال برای آن پیش بینی گردید.

یکی از نکاتی که کراراً در کمیسیون اصلی بودجه مورد بحث واقع شد و در دستگاهها نیز مطرح بوده و هست، مسأله تأمین جریان ریالی تعهدات خارجی است. در برنامه دوم حکم شده بود که حساب ذخیره تعهدات (که همیشه در چند سال گذشته باعث رشد زیاد نقدینگی در جامعه شده و ناشی از مابه‌التفاوت

فراوان شد به این معنی که ۱۰۰ میلیارد ریال بودجه درمان از محل بند ج افزایش پیدا کرد و ضمناً بودجه‌های بیمارستانها به خودشان داده شد، یعنی بعضی از بودجه‌ها که به تأمین اجتماعی و بیمه‌های درمان برده شده بود، مستقیماً به بیمارستانها آمد تا در اختیار خودشان باشد و بیمارستانها بتوانند به مردم خدمات بهتری ارائه کنند.

به گمان من این تصمیمات جهت‌گیریهای مجلس را حول محور عدالت اجتماعی نشان می‌دهد. جهت‌گیری دیگر مجلس در بودجه ۷۵، موضوع برقراری انضباط اقتصادی است که آن را در تبصره «دو» منعکس کرد. این تبصره را تقریباً هر ساله مجلس می‌گذارد. در این تبصره دستورالعملهایی برای پرهیز از اسراف، جلوگیری از تجمل‌گرایی و جلوگیری از هدایایی که گرفته یا داده می‌شود، وجود دارد.

عنایت دارید که حجم بالایی از بودجه کل کشور را بودجه شرکتهای دولتی تشکیل می‌دهند؛ یعنی بالغ بر ۱۳۷ هزار میلیارد ریال (با توجه به اینکه ۶۱ هزار میلیارد ریال بودجه عمومی دولت می‌باشد) ۸۹ هزار میلیارد ریال بودجه شرکتهاست. تقریباً چیزی حدود دو برابر بودجه عمومی دولت را بودجه شرکتهای تشکیل می‌دهد. در تبصره دوم مسائل برقراری انضباط اقتصادی و نظارت بیشتر از طرف مجلس مطرح شده است. مجلس دو تصمیم دیگر نیز گرفت که

اعتنای ویژه کرده بود (و منطبق با جهت گیری برنامه دوم بود) مسأله ترکیب بودجه عمرانی و جاری بود. هزینه های عمرانی حدود ۳۷ درصد بودجه را تشکیل می دهد و دولت توجه کرده بود که پروژه های نیمه تمام حتی الامکان در سال ۷۵ به پایان برسد که بتواند اثر ضد تورمی داشته باشد، مجلس بر این امر صحه و تأکید گذاشت و به گونه ای بودجه را تنظیم کرد که آنها در سال ۷۵ به پایان برسند تا تولیداتشان بتواند اثر ضد تورمی داشته و در جهت اشتغال زایی و رشد ارزش افزوده داخلی عمل کنند.

□ مجلس و پژوهش : همان طور که مطرح است بودجه نویسی به شیوه فعلی شامل تعداد زیادی از تبصره ها و بندهاست. آیا در لایحه بودجه ۷۵ گام مؤثری در جهت اختصار و احیانا حذف تبصره ها برداشته شده است؟

آقای عسکراولادی: در لایحه بودجه سال ۷۵ کوشش شد که حرکت به جانب اختصار انجام شود و در کمیسیون اصلی نیز در این باره تلاش لازم شد. با اینکه مراعات همه جانبه این تغییرات در جلسه علنی ممکن نبود اما به هر حال کوششها به نتایج خوبی رسید و ان شاء الله در بودجه ۷۶ از این تجربه ها استفاده خواهد شد.

□ مجلس و پژوهش : جناب آقای عسکراولادی، سمت گیریهای کلی در جهت ارتقا درآمدهای مالیاتی بر چه اساسی انجام شد؟

آقای عسکراولادی: ما معتقد هستیم که حرکت بودجه ای ما باید به جانب جدا شدن از درآمد صدور نفت خام باشد و به طور

نرخ ارز بوده و در حقیقت بدهی دولت بانکها را اضافه و سبب رشد ناهنجار نقدینگی می شد) صفر شود، یعنی بسته شود. منتهی منبع تأمین ریالی روشن نبود. منبع تأمین ریال آن میزان که در بودجه اختصاص می دادند (به اندازه همان سالی ۱/۶ میلیارد ریال که از تعهدات خارجی باید کم شود) پیش بینی شده بود. اما بابت سررسید تعهدات ارزی که هفت تومانی یا پنجاه، شصت تومانی بود، خیلی بیش از ۱/۶ میلیارد دلار (شاید مثلاً بالای پنج میلیارد دلار)، ارزی داشتیم که ریال برای آن پیش بینی نشده بود. خوشبختانه امسال این پیش بینی ریالی در بودجه انجام شد. به این نحو که کالاهای سرمایه ای، مابه التفاوت خواهند داد. در واقع این تصمیم در مورد کالاهای سرمایه ای (به دلیل رشد ارزش دارایی واردکننده آن) هم مشکل ریالی را فوری کاهش می دهد و هم بسیار به عدالت نزدیکتر است. در همین رابطه مضافاً تصمیم گرفته شد بانک مرکزی اجازه داشته باشد ریالهای گشایش اعتبارهای آتی را از بانکهای عامل در اختیار بگیرد تا از این طریق اثر نقدینگی از بین برود.

□ مجلس و پژوهش : به این ترتیب، این طرح تفسیری تقدیم شده به مجلس دیگر منتفی است؟

آقای مهندس نبوی: خیر. چون این تبصره فقط برای بودجه ۷۵ است. آن طرح یک فوریتی به قوت خود باقی است و اگر تصویب شود یک قانون کلی می شود. یک محور عمده دیگر که دولت به آن

برمی‌گردد و می‌تواند به واردات مورد نیاز اختصاص داده شود. لذا به نظر می‌آید که مجموعاً واردات بیشتری خواهیم داشت، از سوی دیگر اینکه پیش‌بینی شده (و دولت هم در نظر دارد) که متوسط نرخ تعرفه واردات را بالا ببرد. عنایت دارید که این رقم الان پایین و حدود ۴ درصد است، و در هیچ جای دنیا چنین رقمی سابقه ندارد. به نظر می‌رسد این رقم به حدود هشت یاده درصد قابل افزایش باشد. چون وضع این تعرفه از مجلس به دولت تفویض شده، بنابراین پیش‌بینی می‌شود که دولت میانگین آن را به ده درصد برساند.

□ مجلس و پژوهش : اما سایر
درآمدها رشد بالایی داشت. منابع
اصلی این افزایش کدامها هستند؟

آقای مهندس نبوی: قسمتی مربوط به عوارض فرآورده‌های نفتی است که عیناً صرف توسعه بخش مربوطه می‌شود. یک قسمت هم درآمدهای سازمان حمایت را - بابت مابه‌التفاوت کالاهایی که نرخ تمام شده آنها با نرخ بازار تفاوت دارد - پیش‌بینی کردیم (مثل خودرو، آلومینیم و بعضی کالاها که قیمت کارخانه‌ای آنها با قیمت بازار تفاوت بسیار دارد) که فکر کردیم بهتر است دولت آن را در جهت تأمین اجتماعی به کار گیرد.

□ مجلس و پژوهش : جناب
آقای عسگر اولادی، جنابعالی ظاهراً
در این مورد سخنی دارید؟

آقای عسگر اولادی: در مورد سایر درآمدها به طور اجمال باید گفت این

حتم خواست امام امت و رهبر عزیز انقلاب و سفارش اکید معظم‌له هم همین بوده است. بنابراین بودجه ما باید به طرف تولید و اشتغال و مالیات جهت جدی پیدا کند. باید تلاش کرد که مالیات پیش‌بینی شده از راه درست تحقق پیدا کند و حتی کوشش شود افزون بر پیش‌بینی حاصل آید.

□ مجلس و پژوهش : جناب

آقای مهندس نبوی، بیشترین سهم افزایش درآمد مالیاتی در قانون بودجه ۷۵ به کدام پایه مالیاتی بر می‌گردد؟ و آیا درآمدهای مالیاتی پیش‌بینی شده در لایحه از نظر جنابعالی قابل تحقق است؟

آقای مهندس نبوی: شاید عمده افزایش درآمدهای مالیاتی در مالیات بر واردات باشد که آنهم به دلیل پیش‌بینی افزایش واردات در سال آینده نسبت به امسال است، همچنین به خاطر اینکه پیش‌بینی شده درآمد نفت مقداری افزایش داشته باشد و همین طور صادرات غیر نفتی. برای این که نتایج سیاستهای اجرا شده از اول سال ۱۳۷۴ روشن شود و صادرات و واردات روند خود را براساس سیاستهای جدید پیدا کند، مدت زمانی لازم بود. یقیناً ثبات نرخ ارز در درازمدت به واردات و صادرات کمک می‌کند و الان شاهدیم که در چند ماه اخیر روند خوبی را طی می‌کند.

پیش‌بینی دولت این است که سال آینده صادرات غیر نفتی ما از مرز چهار میلیارد دلار بگذرد و مطمئناً ارز آن به بانک مرکزی

آقای عسگر اولادی مسلمان
رئیس کمیسیون ویژه بودجه ۷۵:

* شیوه بررسی لایحه بودجه
سال ۷۵ بر اساس اصلاح
آیین نامه داخلی به کمیسیون
ویژه‌ای به نام «کمیسیون اصلی
بودجه» سپرده شد که از
تمامی اعضای کمیسیون سستی
بودجه و با شرکت بیست عضو
منتخب از ۲۰ کمیسیون دیگر
مجلس جمعاً ۳۵ عضو تشکیل
گردید. البته تجربه کمیسیون
تلفیق برنامه پنجساله دوم در این
تصمیم مجلس شورای اسلامی
مؤثر بود.

* در لایحه بودجه سال ۷۵
کوشش شد که حرکت به جانب
اختصار انجام شود و در
کمیسیون اصلی نیز در این باره
تلاش لازم شد. با اینکه مراعات
همه جانبه این تغییرات در جلسه
علنی ممکن نبود اما به هر
حال کوششها به نتایج خوبی
رسید

درآمدها قابل استحصال است و دفتهای
لازم و ممکن درباره آنها انجام شده ولی
طبیعی است که در مجموع قابلیت
استحصال آن همانند مالیات نیست تا چه
رسد که در حد درآمد منبع نفت باشد.

□ مجلس و پژوهش: مبلغ
فراورده‌ها هنوز برای سال آینده
معلوم نشده، شما پیش‌بینی می‌کنید
که چه رقمی از طرف دولت تعیین
خواهد شد؟

آقای مهندس نبوی: به نظر می‌رسد که به
طور متوسط رقم موجود ۲۵ درصد رشد
کند؛ مثلاً بنزین ۱۲۵ ریال بشود؛ اما ما در
مجلس رقم تعیین نکردیم که حالا مثلاً اگر
دولت خواست بنزین را کمی کمتر و نفت
سفید را قدری بیشتر، یا به روش ترکیبی
عمل کند، آزادی عمل داشته باشد. دولت در
این زمینه با اختیار عمل خواهد کرد به
گونه‌ای که آن درآمد حاصل شود.

□ مجلس و پژوهش: آقای
مهندس نبوی، جنابعالی در رابطه با
بودجه شرکتهای دولتی و بانکها
مطالبی فرمودید. آیا تصور
می‌فرمایید که تا چه حد انتظار
«انضباط» از جاری شدن تبصره ۲
تأمین می‌شود؟

آقای مهندس نبوی: شاید مطلبی که ما
الان بیشتر در موردش باید صحبت کنیم،
مربوط به شرکتهایی می‌شود که اسامی آنها
در فهرست بودجه نمی‌آید و طی سالهای
اخیر دستگاههای دولتی به نام
خصوصی‌سازی این شرکتها را تشکیل
داده‌اند. یعنی با امکانات دولتی شرکتهای

داریم می توان انضباط برقرار کرد، قدری خوش بینانه است.

□ مجلس و پژوهش : جناب آقای عسگراولادی، آقای مهندس نبوی در مورد تخمین قیمت نفت در بودجه ۷۵ صحبت کردند. آیا رقم ۱۵/۵ دلار پیش بینی شده در لایحه بودجه ۷۵ رقم مناسبی هست؟

آقای عسگراولادی: پیش بینی درآمدهای نفتی از جهت تولید، صادرات و قیمت از جانب دولت با محاسبه دقیق انجام شده و ان شاء الله تحقق یافتنی است و نگرانی قیمت گذاری کشورهای دیگر و ورود برخی کشورها و شیطنتهای دیگران را با عزم راسخ باید از میان برداشت. در سال ۱۳۷۴ هم نگرانیهایی موجود بود ولی با سیاست مدیرانه ریاست محترم جمهوری و دولت به ویژه وزارت نفت درآمد بیش از پیش بینی حاصل شد. من امید جدی دارم که درآمدها حاصل شدنی است.

□ مجلس و پژوهش : در مورد بودجه ۷۵ در مجلس و در کمیسیونها، شاهد دوگرایش آشکار بودیم. یک گرایش این بود که تا آنجا که می شود انقباض عمل شود و یک گرایش هم بودجه را انبساطی می خواست. آیا بودجه در جایگاه بهینه ای ایستاد؟

آقای مهندس نبوی: تصور من این است که همین طور شد. یعنی اگر قرار باشد که محدودیت زیادی در کارهای تولیدی و مالی برقرار شود موجب کاهش اشتغال

خصوصی تشکیل دادند که به اصل تشکیل آنها ایراد است و باید بررسی شود. شما می دانید که تحقیق و تفحص مجلس در مورد شرکتهای چندین دستگاه مطرح است و روی چگونگی تشکیل آنها کار می شود. اینها انحرافی از خصوصی سازی است (البته در کنار این بحث، این بررسی نیز مطرح است که شرکتهایی که خصوصی سازی شد، چگونه شد و چه افرادی از مسئولین آنها را بین خودشان چگونه تقسیم کردند) به هر حال نه دولت و نه مجلس و نه شورای نگهبان این شرکتها را دولتی محسوب نمی کنند. دیوان محاسبات هم وقتی سراغ اینها می رود باز اعلام می کنند که دولتی نیستند! پس بی انضباطی آن قسمتها خارج از دید بودجه است. در مورد اینها نیز نمی توان گفت که با یک تبصره می توان کل بی انضباطی های شرکتها را جبران کرد.

جایگاه تفریح بودجه و حسابرسی از جمله مسائلی است که باید تعیین شود. در حقیقت خود دولت موظف است که با مجمع و بازرسان آن شرکتها جدیتر برخورد نماید. امکانات دیوان محاسبات ما خیلی محدود است. البته مجلس همواره در صدد تقویت آن بوده که بتواند دامنه اش را گسترش دهد، و خوشبختانه حرکت به سمت برقراری انضباط در یکی دو سال اخیر خیلی خوب بوده، اما این که فکر کنیم صرفاً با تبصره دو و بودجه اندکی که برای دیوان محاسبات

آقای مهندس نبوی: در کمیسیون اصلی، محور بررسی بودجه، برنامه دوم قرار داده شده بود. حتی در آیین نامه‌ای که تصویب شد آمده است که پیشنهادی که مغایر برنامه باشد قابل طرح نیست. اما بعضاً در عمل ما شاهد تغییراتی بودیم که به ما رهنمود پیش‌بینی‌های دقیقتر را می‌داد. فرض کنید در مورد قیمت نفت، با توجه به عملکرد ۷۴ (که به طور متوسط هر بشکه حدود ۱۵/۷ دلار بود) ما دیدیم که اگر بخواهیم این رقم را برای سال آینده ۱۶ دلار فرض کنیم قدری از واقعیت دور است؛ برای همین ۱۵/۵ دلار پیش‌بینی شد.

اما با این حال مخطوط اصلی برنامه را کاملاً حفظ کردیم. همچنان که عرض کردم مسأله محوریت کشاورزی، عدالت اجتماعی و مسأله درمان، آموزش و پرورش و غیره، این گرایشها حفظ شد.

□ مجلس و پژوهش : میزان

همکاری دولت و مجلس را در مسیر

بررسی لایحه بودجه چگونه می‌بینید؟

آقای عسکراولادی: همکاری مجلس و

دولت در امر بررسی و تصویب بودجه ۷۵ بسیار حساب شده و خوب بود؛ زیرا ریاست محترم جمهوری دستور داده بودند که بر اساس تصویب میات وزیران نمایندگان دولت همه از بودجه دفاع کنند. البته با درخواست کمیسیونها، کارشناسیهای لازم از سوی سازمان برنامه و بودجه، وزارتخانه‌ها، دستگاهها، سازمانها و شرکتهای دولتی انجام گرفت و نهایتاً می‌توان اعلام کرد که بررسی و تصویب بودجه ۷۵

می‌شود. در مورد بودجه به نظر می‌آید که ما باید حد متعادلی بین انبساط و انقباض را انتخاب می‌کردیم. برای اینکه اگر بودجه را خیلی انقباضی در نظر می‌گرفتیم، رکود در پی داشت. در واقع کارهای عمرانی و تولیدی اگر متوقف شود به اشتغال لطمه می‌زند و رکود در پی دارد. اگر هم خیلی انبساطی می‌گرفتیم که آثار تورمی آن آشکار می‌شد. بنابراین سعی شده اولویت با تحقق طرحهایی باشد که زودتر تمام شود، زود بازده و اشتغال زا باشد.

اگر تورم سال ۷۴ را در نظر بگیریم، خواهیم دید که این بودجه به هیچ وجه انبساطی نیست. یعنی بودجه جاری حدود ۳۰ درصد رشد کرده که این حتی زیر تورم است و بودجه‌های عمرانی هم شاید در همین حدود افزایش داشته است. پس نمی‌توان گفت که بودجه سال آینده نسبت به بودجه سال ۷۴ انبساطی است.

□ مجلس و پژوهش : جناب

آقای عسکراولادی؛ وفاداری بودجه

۷۵ به برنامه دوم را تا چه حد

می‌دانید؟

آقای عسکراولادی: در کمیسیون اصلی و

کمیسیونهای تخصصی و جلسه علنی مجلس شورای اسلامی در بررسی لایحه بودجه سال ۷۵، محور چارچوب برنامه پنجساله دوم در نظر گرفته شده و خوشبختانه تغییرات فقط در ضرورتها صورت گرفته و بسیار ناچیز است.

□ مجلس و پژوهش : آقای

مهندس نبوی؛ جنابعالی در این مورد

نظرتان چیست؟

اندازه همکاریهای مرکز پژوهشها را در جریان بررسی بودجه ۷۵ مفید یافتید؟ (چه نظراتی برای رشد مؤلفه پژوهش محوری) در تصمیم‌گیری نمایندگان محترم پیشنهاد می‌کنید؟

آقای عسگر اولادی: مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی بسیار فعال در جلسات کمیسیونها به ویژه در جلسات کمیسیون اصلی شرکت کرد و با ارسال گزارشهای مکتوب برای تمامی نمایندگان و کمیسیونها و کمیسیون اصلی از سوی مرکز پژوهشها بسیار سودمند بود و به ویژه امسال یک گام بلندتر از سال گذشته در زمینه بودجه همکاری کردند. خوشبختانه یکی از برکات همکاریهای کارشناسی مرکز پژوهشها با کمیسیون آن بود که بقیه دستگاهها هم می‌کوشیدند «پژوهش محور» سخن بگویند و تحلیل بدون پشتوانه پژوهش کمتر ارائه می‌شد چرا که توجه به این نکته وجود داشت که نظرات مطروحه در بوته نقد و ارزیابی کارشناسی در کمیسیون یا در مرکز پژوهشها قرار می‌گیرد و سنجیده می‌شود. می‌توان گفت زمینه‌ای فراهم شده که محور پژوهش در امر بودجه جای خود را شایسته باز کند.

خداوند به همگی دست‌اندرکاران پاداش خیر دهد، ان‌شاء‌الله.

جلسات اختصاص داده شده به ارائه گزارشهای همکاران مرکز پژوهشها به اعضای کمیسیون، بسیار مورد استقبال واقع شد. معاون پژوهشی مرکز به همراه تعداد

نقطه عطفی در بررسی بودجه به حساب می‌آید. گره خوردن عواطف مجلس و دولت، استحکام غیرقابل پیش‌بینی به قانون بودجه ۷۵ بخشید.

□ مجلس و پژوهش: جناب آقای مهندس نبوی؛ جنابعالی ظاهراً در این مورد سخنی دارید؟

آقای مهندس نبوی: می‌خواستم این نکته را عرض کنم که در این دوره رابطه خوبی هم بین سازمان برنامه و بودجه و کمیسیون اصلی رسیدگی به بودجه برقرار شد. یعنی تفاهم حاصل بر اثر چند سال کاری که با هم داشتند و با توجه به اینکه برنامه راهنمای عمل بود- تفاهم خوب و نزدیکی بود. جاهایی که مجلس هم نظر داشت مانند تأمین ریال برای یارانه کالاهای اساسی و دارو و درمان، دولت مجدداً در حین بررسی بودجه توجه و اشتیاق نشان داد. این باعث شد که باز انسجام بودجه بیشتر شود.

□ مجلس و پژوهش: رشد اعتبارات عمرانی نسبت به رشد اعتبارات جاری در بودجه ۷۵ به مراتب بالاتر است. این امر را چگونه می‌بینید؟

آقای عسگر اولادی: رشد اعتبارات عمرانی در بودجه ۷۵ جنبه مثبت بودجه بود و کمیسیون اصلی را در مسیر بازسازی، سازندگی، عمران و کارهای زیربنایی قرارداد و تأیید و تشویق کرد.

□ مجلس و پژوهش: تا چه

آقای مهندس مرتضی نبوی نایب
رئیس کمیسیون ویژه بودجه ۷۵:

* حجم بالایی از بودجه کل
کشور را بودجه شرکتهای دولتی
تشکیل می‌دهد؛ یعنی از حدود
۱۳۷ هزار میلیارد ریال بودجه
عمومی دولت، ۸۹ هزار میلیارد
ریال بودجه شرکتهاست. تقریباً
چیزی حدود دو برابر بودجه
عمومی دولت را بودجه شرکتهای
تشکیل می‌دهد. تبصره دو به
لحاظ برقراری انضباط اقتصادی
و نظارت بیشتر از طرف مجلس
 مطرح شده است.

* گام دیگری که مجلس در بودجه
۷۵ برداشت، در جهت کشف و
خنثی کردن توطئه‌ها و دخالت‌های
آمریکاییها در امور داخلی ایران
و روشن کردن افکار عمومی جهان
نسبت به روحیه تجاوز کاری
آمریکا، (با توجه به بودجه‌های
چند میلیون دلاری که آمریکاییها
اختصاص داده بودند) بود. در
این ارتباط تبصره‌ای پیش بینی
شد و ۲۵ میلیارد ریال برای آن
پیش بینی گردید.

زیادی از کارشناسان، هرکدام حول
محورهای مشخص، تحلیلهای دقیقی را از
بودجه و لایحه به کمیسیون ارائه دادند. چه
در پیش‌بینی‌هایی که در مورد درآمدهای
مختلف بود و چه بحثهای ساختاری. منتهی
به دلیل محدودیتهای زمانی مباحث
ساختاری خیلی نمی‌توانست مؤثر باشد،
چون احتیاج به فرصت کافی دارد که در
زمان محدود بررسی بودجه در مجلس این
امکان وجود ندارد که بتوان تغییرات
ساختاری را در بحبویه بررسی بودجه اعمال
کرد.

به هر حال اعضای کمیسیون همگی
از این بحثها تمجید و تجلیل کردند و یقیناً
باید عرض کنم که دولت و مجلس به این
تفاهم رسیدند که حضور کارشناسان مرکز
پژوهشها در اعتنای دولت و سازمان برنامه و
بودجه نسبت به نظر کارشناسی مجلس و
تنظیم بودجه براساس برنامه دوم بسیار مؤثر
بود. چون فکر می‌کنم اینها دریافته بودند که
نمی‌توانند بی‌اعتنا باشند و مثل گذشته
نیست که جعبه سیاهی به نام بودجه سالیانه
به مجلس بیاید و بدون کار مطالعاتی و
پژوهشی بدون ارزیابی کارشناسانه، و صرفاً
با مروری سطحی جمع‌بندی و تصویب
شود.

باید بگویم که بعضی از کارشناسان
سازمان برنامه که سالهاست در آنجا هستند
می‌گفتند که تاکنون بودجه با دقت و نظم و
هنجاری نظیر امسال بررسی نشده است.

در اینجا لازم است اشاره کنم ما در این
زمینه از نقش مدیریت مجلس که نقش

تحول ساختاری در نظام مدیریت
اجرائی کشور است، در مورد اخیر
آیا مجلس اندیشه‌ای کرده است؟

آقای مهندس نبوی: مجلس در برنامه دوم پیش بینی و دولت را موظف کرده است که تحولی در نظام اداری بوجود آورد و یقیناً هر گونه اصلاحی در نظام اداری، فارغ از نظام بودجه‌ای کشور به نتیجه نمی‌رسد. یعنی اگر طرحی برای تحول نظام اداری دیده شود که در آن تحول در ساختار بودجه دیده نشده باشد، به نتیجه نخواهد رسید. چون ساختار بودجه مسلط بر ساختار اداری است و اوست که نظام اداری را توسعه می‌دهد. نظام بودجه‌ریزی ما به نحوی است که موجب گسترش ساختار اداری است. لذا این دو مقوله باید با هم دیده شود. مجلس نسبت به این مسأله حساس بود، کمیسیون امور اداری و استخدامی از طرفی، مدیریت مجلس از طرف دیگر و نمایندگان و مرکز پژوهشها همگی دنبال این قضیه بودند و فی الحال مقدماتی فراهم شده است، حالا اینکه آیا در دوره چهارم فرصت این باشد که نتایج این تحقیقات به صورت طرح قانونی درآید و به دولت ارائه شود، تردید دارم اما بسیار امیدوارم که طرحهای مقدماتی به انجام برسد.

□ □ □

بسیار مؤثری است، بهره‌مند بودیم. از ابتدا مدیریت مجلس تأکید بر کارشناسی در مجلس چهارم داشتند، از افکار مرکز پژوهشها حمایت کردند و این به مجلس جایگاهی بخشید که به اصطلاح باعث شد تا نمایندگان بتوانند با استفاده از نظرات کارشناسی هم در برنامه و هم در بودجه دقت داشته باشند و هم این دقت‌مورد توجه دولت باشد و همکاری نزدیکتر در جهت اراده مجلس را - که در واقع مظهر اراده ملی است - بپذیرند.

□ مجلس و پژوهش: تأکید مرکز پژوهشها طی مطالعاتی که در این چند سال برای مجلس انجام داده، در جهت نزدیکتر شدن به تحولات ساختاری در نظام بودجه نویسی بوده است، آقای مهندس نبوی، آیا جنابعالی روند بودجه‌ها را در این سالها با این هدف نزدیکتر می‌یابید؟

آقای مهندس نبوی: در حقیقت باید بگویم نه. یعنی ما شاهد تحولات ساختاری در بودجه نیستیم. قاعدتاً این حرکت باید از سوی سازمان برنامه و دولت شروع شود. مجلس هم هنوز فرصت نکرده است تا براساس کارهای کارشناسی بتواند این امر را به صورت طرح کاملی به دولت دیکته کند. به نظر می‌رسد که این مسأله به سالهای آینده موکول شود.

□ مجلس و پژوهش: گفته می‌شود که تحول ساختاری در نظام بودجه نویسی در ایران آن روی سکه